

Nyelvhasználat, kétnyelvűség

*Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti
Kutatóközpont kutatásaiból II.*

ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІСТИТУТ ІМ. Ф. РАКОЦІ ІІ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР ІМ. АНТОНІЯ ГОДИНКИ

II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁLTALJAI MAGYAR FŐISKOLA
HODINKA ANTAL NYELVÉSZETI KUTATÓKÖZPONT

NYELVHASZNÁLAT, KÉTNYELVŰSÉG

Tanulmányok a Hodinka Antal
Nyelvészeti Kutatóközpont
kutatásaiból II.

Szerkesztette:
Hires-László Kornélia

Autdor-Shark
Ungvár, 2016

ББК 81.2(4Укр)
УДК 81'246.2 (047.31)

A tanulmány-gyűjteményben, a 2015-ben indult sorozat második köteteként a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont munkatársainak egyéni kutatási projektjeiből született, valamint a műhelyhez egy-egy kutatási program révén kapcsolódó kutatók, doktoranduszok tanulmányai kaptak helyet. A lektorált kiadványból tájékozódhatnak Ukrajna és a kárpátaljai magyarság két- és többnyelvűségi kérdéseiről, digitális nyelvhasználati szokásairól; a magyar és ukrán lexikai kölcsönzésekről az ukrán és a magyar nyelvben; olvashatnak Kárpátalja magyar oktatásának aktuális problémáiról, az anyanyelvhasználat megítéléséről, Kótyuk István tudományos munkásságáról; valamint betekintést nyerhetnek néhány kisebbségeket érintő nyelvpolitikai kérdésbe.

A kötet megjelenését támogatta:

Borítóterv: Márku Anita

A borítón ifj. Hidi Endre *Áthatás c.* land art munkája látható

Lektorálta:

red. prof. dr. Kolláth Anna, PhD

Maribori Egyetem Bölcsészettudományi Kar Magyar Nyelv és
Irodalom Tanszék (Maribor, Szlovénia)

dr. habil. Vančo Ildikó, PhD

Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai
Tanulmányok Kara Magyar Nyelv- és
Irodalomtudományi Intézet (Nyitra, Szlovákia)

ISBN 978-617-7132-49-2

© A szerzők, 2016
© A szerkesztő, 2016

Tartalom

ELŐSZÓ	7
I. KÉTNYELVŰSÉG, TÖBBNYELVŰSÉG	
Csernicskó István: <i>A kétnyelvű Ukrajna</i>	13
Karmacsi Zoltán: <i>Etnikai vegyes házasságok típusai Kárpátalján a nyelvi szocializáció tükrében</i>	45
II. NYELVEK A DIGITÁLIS TÉRBEN	
Bartha Csilla – Márku Anita: <i>Kreatív nyelvhasználat: a kárpátaljai magyarok digitális kommunikációjának néhány példája</i>	61
Gazdag Vilmos: <i>Keleti szláv kölcsönszók a kárpátaljai magyar facebookozók nyelvhasználatában</i>	77
III. NYELVHASZNÁLAT ÉS ISKOLA	
Bárány Erzsébet – Csernicskó István – Huszti Ilona: <i>Valóban a két(tan)nyelvű oktatás a legjobb megoldás?</i>	93
Hires-László Kornélia: <i>Új stratégiák? Módosulnak a tannyelv- választási szokások Kárpátalján?</i>	119
Bárány Erzsébet – Gazdag Vilmos: <i>Kótyuk István – anyanyelvünk jeles szakértője</i>	137
Dudics Lakatos Katalin: <i>A kisebbségi anyanyelvváltozat megítélése, szerepkörei néhány kárpátaljai felmérés alapján</i> ..	153
IV. NYELVHASZNÁLAT ÉS POLITIKA	
Tóth Enikő: <i>A Beregszászi járás közigazgatási egységeinek internetes kommunikációja</i>	163
Csernicskó, István – Tóth, Mihály: <i>The Rights of the National Minorities in Ukraine</i>	171
Dobos, Sándor: <i>Changes of place-names in the territory of present-day Transcarpathia from 1898 to 2000</i>	187

V. A NYELVOKTATÁS MŰHELYÉBŐL

Beregszászi Anikó: <i>Defficles nugae. Terhes semmiségek a középiskolai magyar nyelv tantervben</i>	209
Nagy-Kolozsvári Enikő: <i>Gyermekirodalom és kreatív angoltanítás kisiskolás korban</i>	219

Tóth Enikő

A BEREGSZÁSZI JÁRÁS KÖZIGAZGATÁSI EGYSÉGEINEK INTERNETES KOMMUNIKÁCIÓJA

1. Napjainkban a leghatékonyabban és leggyorsabban az interneten keresztül juttathatjuk el a különböző információkat a nagyközönség felé. A korigény megkövetelné, hogy az önkormányzatok a világhálóban rejlő lehetőségeket kihasználva is tartsák a kapcsolatot az állampolgárokkal. Mindehhez legcélravezetőbb a saját, hivatalos honlap működtetése lenne.

A nyilvános információhoz való hozzáférésről¹ szóló ukrainai törvény előírja, hogy az államhatalmi szerveknek, helyi önkormányzatoknak mely információkat kell kötelezően közzétenniük, többek között hivatalos weblapjaikon is. Hozzáférhetővé kell tenniük például határozataikat, a soron következő ülésen megvitatásra váró határozatok tervezetét, az ülések napirendi pontjait, a polgármester vagyonynyilatkozatát, az önkormányzat elérhetőségét stb. A kijevi Politikai Tanulmányok és Elemzések Központja² Ukrajna-szerte nyomon követi a hivatalos weboldalakot. Azt méri fel, hogy az önkormányzatok eleget tesznek-e a nyilvános információhoz való hozzáférésről szóló törvényben foglaltaknak. Kárpátaljai városok honlapját is vizsgálták, megnézve, fel vannak-e tüntetve postai- és elektronikus elérhetőségeik a honlapjukon. A vizsgálat során kiderült, hogy csak Ungvár és Huszt városának weblapjai felelnek meg a törvényben előírtaknak.³

A 2012-ben elfogadott ukrainai nyelvtörvény⁴ értelmében azokon a közigazgatási egységeken belül, ahol a jogszabály hatálya alá tartozó 18 regionális vagy kisebbségi nyelv anyanyelvi beszélőink aránya a legutóbbi hivatalos census alapján eléri a 10%-os arányt, az önkormányzatoknak kötelezően és automatikusan biztosítaniuk kell például azt, hogy a határozataikat az államnyelv mellett kisebbségi nyelven is publikálják (Beregszászi–Csernicskó–Ferenc 2014, Csernicskó 2014, Csernicskó–Fedinec 2015a, 2015b, Tóth–Csernicskó 2014).

A felvidéki⁵ és erdélyi⁶ példákat követve kutatásom során azt vizsgáltam, hogy a Beregszászi járás azon önkormányzatai, melyek területén a magyar anyanyelvi beszélői eléri a 10%-ot, rendelkeznek-e hivatalos honlappal, s ha igen, azokon milyen nyelven (nyelveken) jelennek meg a különböző tartalmak, közérdekű információk. Az önkormányzati honlapok vizsgálata révén nyomon követhetjük, milyen mértékben tesznek eleget a jogszabálynak a képviselőtestületek és az önkormányzati hivatalok, azaz határozataikat, közérdekű információikat az államnyelv mellett magyar nyelven is elérhetővé teszik-e. Emellett megvizsgáltam, hogy az adott honlapok megjelennek-e a közösségi

fórumokon: van-e olyan fül, hogy a honlapon olvasható tartalmat meg lehet osztani például a Facebookon, vagy el lehet-e küldeni e-mailben egy címzettnek, van-e az adott közigazgatási egységnek Facebook-profilja, s ha igen, ott milyen nyelven jelennek meg a hírek, információk.

A 2001-es népszámlálási adatok alapján a vizsgálat helyszínéül választott Beregszászi járás lakosságának 76,1%-a magyar nemzetiségűnek (Molnár–Molnár 2005: 27), 80,23%-a magyar anyanyelvűnek (Beregszászi–Csernicskó–Ferenc 2014: 12) vallotta magát. A Beregszászi járáshoz a megyei alárendeltségű Beregszász városa (az önkormányzathoz tartozik Tasnád község is) mellett egy városi típusú település (Bátyu), valamint 30 falusi önkormányzat (42 település) tartozik.⁷ A 2001-es népszámlálás során csupán 2 falusi önkormányzat (3 település) területén nem érte el a magyar anyanyelvűek aránya a 10%-ot.

2. Járási szinten kétféle hivatalos honlappal találkozhatunk: a járási tanács, valamint a járási állami közigazgatási hivatal weblapjaival.

A Beregszászi Járási Állami Közigazgatási Hivatal honlapja⁸ első látásra ukrán egynyelvű weblapnak tűnik. A figyelmes szemlélődő azonban nyelvi váltókat fedezhet fel, ahol 58 nyelv közül válogathat, az afrikaanstól kezdve a magyaron át, egészen a jiddisig. A magyar nyelvű változat megtekintésekor azonban levonható az a következtetés, hogy az oldal rossz minőségű online fordítása történik meg.⁹ A szándék megvan, ugyanakkor egyetlen más nyelvű verzió sem tekinthető egyenértékűnek a hivatalos ukrán nyelvű változattal.

Az oldal ukrán változatában a keresőbe beírt magyar nyelvű szavak segítségével magyar nyelvű szövegeket is találtam. Itt kell megjegyeznem, hogy a magyar nyelvi váltót bekapcsolva a magyar nyelvű szöveg is „lefordítódik”, ezáltal több helyen előfordul, hogy angol szavak keverednek az eredetileg is magyar nyelvű szövegbe, vagy például a „mint” kötőszó helyett a magyar nyelvi váltó bekapcsolása után „menta” olvasható stb.

A különböző híreket, felhívásokat többnyire csak ukrán nyelven teszik közzé. Például kizárólag ukrán nyelven érhető el az a tájékoztató, mely a lakosság számára kialakított, ingyenesen hívható „forró vonal”-ra hívja fel az állampolgárok figyelmét¹¹, s ugyancsak csupán ukrán nyelven olvasható a hír a Mezővári Művészeti Iskola karácsonyi ünnepeiről.¹² Ugyanakkor magyar nyelven olvasható az a köszöntő levél, melyet Bocskor Andreának¹³, az Európai Parlament kárpátaljai származású képviselőjének címezték a magyarországi EP-választások után.¹⁴ Magyar nyelven is közzétették a honlapon azokat a tájékoztatókat, melyekben a beregszászi hadkiegészítő parancsnokság felhívja a magyar anyanyelvű lakosság figyelmét arra, hogy önkénteseket toboroz a járást és a várost védelmező őrszázadába és védelmi osztagába,¹⁵ vala-

mint szerződéses és tartalékos katonai szolgálatra.¹⁶ Az utóbbi tájékoztatóban felsorolják azokat a kedvezményeket is, melyekben a katonai szolgálatot teljesítők részesülhetnek. Ukrán és magyar nyelven is megjelent felhívásokkal, tájékoztatókkal, hírekkel is találkozhatunk. Az államnyelv mellett magyar nyelven is elérhető példának okáért a Beregszászi Járási Tanács tájékoztatója a 2016. évi járási költségvetést tárgyaló ülés helyszínéről, időpontjáról, a járási tanács elnökének rendelete az adott eseményről azonban már csak ukrán nyelvű.¹⁷

Szintén két nyelven is elérhető az a felhívás, amelyben arra kéri a járás és Beregszász városának lakóit, hogy szilveszterkor tartózkodjanak a pirotechnikai eszközök használatától, s az így megtakarított pénzt jótékony célokra fordíthatják.¹⁸ Az ukrán és magyar nyelven is megjelenő szövegek között arra is akad példa, hogy Beregszász polgármesterének hivatalos Facebook-oldaláról vették át az ukrán és magyar nyelven is olvasható hírt.¹⁹

A feltöltött határozatok²⁰, valamint a Járási Állami Közigazgatási Hivatal vezetőinek 2016-os lakossági ügyfélfogadási rendje²¹ azonban csak ukrán nyelven érhető el.

Amint láthatjuk, a Beregszászi Járási Állami Közigazgatási Hivatal honlapján minimálisan, de találhatók magyar nyelvű szövegek, melyeknek szimbolikus jelentőség is tulajdonítható, hisz a kárpátaljai származású magyarországi EP-képviselőt anyanyelvén köszöntötték, a hadkiegészítő parancsnokság tájékoztatója magyar nyelven is megtalálható, mert a magyar anyanyelvű férfiakat is várják a toborzáson.

A honlapon nem találtam letölthető űrlapokat, nyomtatványokat. A weboldal olvasójának lehetősége van megosztani a tartalmakat különböző közösségi oldalakon: Facebook, Twitter, Google+, Vkontakte stb. A honlapon azonban nincs lehetőség párbeszéd kezdeményezésére, mindenhol az olvasható, hogy a hozzászólás ki van kapcsolva. Az állampolgárok kérdéseikkel levélben, e-mailben és faxon keresztül fordulhatnak a közigazgatási hivatalhoz.²²

A Beregszászi Járási Közigazgatási hivatal rendelkezik Facebook-profillal. Weboldalukhoz hasonlóan az itt megjelenő szövegek túlnyomó többsége is kizárólag ukrán nyelven érhető el. A 2015. június – 2016. január közötti időszakban megjelent bejegyzéseket átnézve mindössze három alkalommal találkoztam magyar nyelvű szöveggel is: egy hivatalos találkozót közlő hírnél, egy tájékoztatónál, mely a téli időszak kezdetére hívja fel az állampolgárok figyelmét²⁴, valamint az ukrán nyelvű újévi üdvözlőkártya fölött olvasható szövegben.

3. Beregszász polgármesteri hivatalának hivatalos weboldalán²⁵ magyar és ukrán nyelvi váltó található. A weblap ukrán nyelvű változatánál jóval több tartalom elérhető, mint magyarul.²⁶ A magyar nyelvű változa-

ton általános információk olvashatók: megtalálható magyar nyelven a városi tanács képviselőtestületének személyi összetétele, Beregszász városának története, testvérvárosainak a listája. Megtalálható magyar nyelven a közérdekű információkhoz való hozzáférés menetéről hozott határozat²⁷, valamint a közérdekű információ igényléséhez szükséges űrlap. Maga az űrlap²⁸ is elérhető mindkét nyelven: ukránul és magyarul is. A lakosságnak szóló tájékoztatók, felhívások viszont csak ukrán nyelven érhetők el.²⁹ A honlapra feltöltött határozatok fejléce kétnyelvű, a határozatok szövege azonban csak ukrán nyelven olvasható.³⁰ Beregszász polgármesterének, Babják Zoltánnak hivatalos Facebook-oldaán³¹ azonban a közérdekű közlemények, hírek, tájékoztatók, felhívások kivétel nélkül ukrán és magyar nyelven jelennek meg. Az állampolgárok kérdéseire, hozzászólásaira adott válaszok az állampolgár által választott nyelven érkeznek.

4. A beregszászi járási önkormányzatoknak nincs önálló honlapja, ugyanakkor létezik egy hivatalos gyűjtőhonlap³², melyen a Beregszászi Járási Tanács közérdekű hírei, információi mellett a járáshoz tartozó helyi önkormányzatokról szóló információkkal is megismerkedhet(ne) az érdeklődő. A honlap „A Beregvidék önkormányzatainak hivatalos honlapja” címet viseli. Az oldal ukrán és magyar nyelvi váltóval is rendelkezik, tehát elméletben az államnyelv mellett a helyi regionális vagy kisebbségi nyelven is elérhetők a különböző tartalmak. A gyakorlatban sajnos ez nem fedi a valóságot, sokszor nem található meg a magyar verzió. Például a Beregszászi Járási Tanács ügyfélfogadási rendje, valamint a 2015. január 15-én hozott ezzel kapcsolatos rendelethez csak államnyelven van közzétéve³³, de ugyancsak kizárólag ukrán nyelven érhetők el a járási tanács állandó bizottságai üléseinek jegyzőkönyvei is.³⁴ A tanács ülésének napirendi pontjai egyes esetekben az államnyelv mellett magyar nyelven³⁵ is elérhetők, ám akad példa csak ukrán nyelven³⁶ közzétett rendeletekre is. A honlap főoldalán születésnapi, névnapi köszöntők, részvétnyilvánítások is olvashatók: valamelyik ukrán és magyar nyelven is, valamelyik csak ukrán nyelven; azt azonban, hogy milyen logika mentén fordítják le egyiket, míg a másikat nem, nem lehet kikövetkeztetni.

A honlapon elérhetők a járási tanács határozatai is. A 2012-es nyelvtörvény gyakorlati alkalmazásáról szóló határozat elfogadásáig, valamint a nyelvtörvény alkalmazásával kapcsolatos határozat csak ukrán nyelven olvasható.³⁷ Ezt követően azonban néhány határozat az államnyelv mellett magyar nyelven is közzé lett téve.³⁸ A 2015. második félévének munkatervében a harmadik negyedévben beiktatták a 2012-es nyelvtörvény által előírt intézkedések végrehajtását a járás oktatási és kulturális intézményeiben, azonban kitételként megjegyez-

ték, hogy a kérdés akkor kerül napirendre, ha a járási tanács magyar képviselői munkamegbeszélésen meghatározzák azon elsődleges feladatokat, melyek megoldásra várnak a nyelvtörvény végrehajtásával kapcsolatban. Az ezt követő ülések határozataiban, jegyzőkönyvében nincs szó a nyelvtörvény végrehajtásáról. A magyar nyelvű határozatok mellett határozati tervezetek is elérhetők magyar nyelven.⁴⁰

A járási tanács által közzétett hírek, információk folyamatosan frissülnek, ugyanakkor ez nem mondható el a falusi önkormányzatok oldalairól. Mindegyik önkormányzati oldal felépítése azonos. A vizsgálat során azoknak az önkormányzatoknak az oldalait néztem meg, melyek területén a magyar anyanyelvűek aránya eléri a nyelvtörvényben meghatározott 10%-os határt. A honlapon 12 különböző információ (lenne) elérhető a helyi önkormányzatok vonatkozásában, ez 29 önkormányzatnál 348 oldalt jelent. Ha viszont azt is figyelembe vesszük, hogy ukrán és magyar nyelvi váltó is van, ez a szám elméletileg megduplázódik. A gyakorlat azonban mást mutat. Az oldalak áttekintése után levonható az a következtetés, hogy a beregszászi járási önkormányzatok hivatalos oldalait nem tartják karban, a tartalmakat nem frissítik, a nyelvi váltók csak szimbolikusak, ugyanis ukrán és magyar nyelven is megjelenő szövegek csak minimálisan találhatók. A vizsgálat során nyert adatokat az 1. táblázat szemlélteti.

Az elérhető tartalmak megnevezése ⁴¹	Ukrán nyelvű aloldal	Magyar nyelvű aloldal	Ukrán és magyar nyelvű aloldal
A település bemutatása	15	7	2
Tanácselnök deklarációja (vagyonynyilatkozata)	7	-	-
A tanács vezetése ⁴²	13	-	-
Állandó bizottságok ⁴³	24	-	-
Képviselőtestület	29	-	-
Végrehajtó bizottság	29	-	-
Tanácsi határozatok	24	-	-
Intézmények	8	3	-
Ügyfélfogadás rendje	15	-	2
Szabályozási dokumentumok	12	-	-
Szociális-gazdasági fejlesztés	1	-	-
Turizmus	6	-	-
Összesen	183	10	4

1. táblázat. A beregszászi járási önkormányzatok internetes oldalain található tartalmak nyelvi megoszlása (2016. január)

Az 1. táblázatból láthatjuk, a legtöbb tartalom csak államnyelven jelenik meg (183). Csak magyar nyelvű szövegek 7 település bemutatásánál, valamint 3 önkormányzatnak az intézményeit bemutató aloldalakon olvashatók. A 348 oldalból mindössze 4 alkalommal érhető el az információ ukrán és magyar nyelven egyaránt, 151 oldalon pedig semmilyen tartalom nem jelenik meg egyik nyelven sem.

A gyűjtőhonlap aloldalainak vizsgálata arra is lehetőséget adott, hogy megnézzem: milyen nyelven teszik közzé határozataikat az önkormányzatok. Mint az 1. táblázatból is látható, 26 önkormányzatnak legalább egy határozata elérhető az interneten, azonban kivétel nélkül csak ukrán nyelven.⁴⁴

A Beregszászi Járási Tanács honlapján érhető el a legtöbb magyar nyelvű tartalom. Ugyanakkor megállapítható, hogy a magyar nyelv használata nem következetes, hisz gyakran előfordul, hogy az egyik ülésen hozott határozatokat magyar nyelven is közzéteszik, a következő ülés határozatai azonban már csak ukrán nyelven érhetőek el, míg az azt követő ülés határozatai ismét olvashatók magyar nyelven. Elviekben a közérdekű információ kérvényezésének formanyomtatványa letölthető, azonban a linkre kattintva nem jelenik meg az űrlap.

A Beregszászi Járási Tanács honlapján nem található olyan fül, amely a tartalmak közösségi fórumokon történő megosztására irányít, Facebook-profillal sem rendelkezik a járási tanács. A helyi önkormányzatoknak sincs közösségi oldaluk.

5. Az internet napjainkban sokak számára már a mindennapi élet szerves részévé vált, hisz leghatékonyabban és leggyorsabban a világháló segítségével juttathatjuk el a különböző információkat az emberek felé. Kutatásomban azt vizsgáltam, hogy a beregszászi járási közigazgatási egységek hivatalai követik-e a trendeket, rendelkeznek-e hivatalos weblapokkal, s ha igen, mindezt milyen tartalommal, milyen nyelven teszik. Járási és helyi szinten egyaránt található hivatalos weboldalak, ugyanakkor megállapítható, hogy a falusi önkormányzatok hivatalos oldalai nem töltik be funkciójukat, csupán kirakatfelületek. A hivatalos honlapok vizsgálata során szerzett adatok alapján a 2012-es nyelvtörvény azon rendelkezésének, miszerint a határozatokat az adott terület regionális nyelvén is közzé kell tenni, ha nem is teljes mértékben, de a Beregszászi Járási Tanács (legalább részben) eleget tesz.

Jegyzetek

¹ Ukránul: Про доступ до публічної інформації. A törvény szövegét lásd: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-17> (2016.1.29.)

² Ukránul: Центру політичних студій та аналітики. Honlapjukat lásd: <http://www.cpsa.org.ua/analitika/>.

³ http://access-info.org.ua/news/na_skilki_miski_radi_chernivetskoji_ta_zakarpatskoji_oblastej_projshli_perevirku_na_dostupnist_gromadjanam/ (2016.1.29.)

⁴ A törvény eredeti szövegét lásd: Закон України Про засади державної мовної політики. Документ 5029-17. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>. A nem hivatalos magyar nyelvű fordítás szövegét lásd: Fedinec–Csernicskó 2012: 568–588; Beregszászi–Csernicskó–Ferenc 2014: 60–100; http://www.kmmi.org.ua/news?menu_id=2&ar_id=506.

⁵ A felvidéki felmérés eredményeit lásd: <http://www.onkormanyzas.sk/figyelo113.html>.

⁶ Az erdélyi felmérés eredményei a Nemzetpolitikai Kutatóintézet által 2015. február 19-én rendezett *Nyelv(használat) a gyakorlatban* című tanácskozáson került bemutatásra Toró Tibor, a Sapientia Erdélyi Tudományegyetem kutatója előadásában. A konferenciáról lásd: <http://www.nyest.hu/hirek/nyelv-hasznalat-a-gyakorlatban>.

⁷ <http://zakarpattya.gov.ua/zakarpattya/adm-ter-podil/> (2016.1.29.)

⁸ <http://bereg-rda.gov.ua/> (2016.1.29.).

⁹ Viktor Janukovics volt államelnök nyilatkozatának magyar nyelvű fordítása a nyelvtörvény végrehajtásával kapcsolatban az alábbi linken olvasható: <http://bereg-rda.gov.ua/news/derzhavna-prohrama-rozvytku-ukrajinskoji-movy-maje-spryaty-polipshennyu-realizatsiji-derzhavnoji-movnoji-polityky-v-yanukovykh/> (2016.1.29.).

¹⁰ A „forró vonalat” a kelet-ukrajnai terrorelhárítási műveletekben (ATO) részt vett katonák számára, valamint az egyszerűsített gáz- és villanyár-támogatással kapcsolatos tájékoztatás céljából alakították ki.

¹¹ <http://bereg-rda.gov.ua/news/haryachatelefonna-liniya-stosovno-antyterorystychnoji-operatsiji-na-shodi-ukrajiny/> (2016.1.29.).

¹² <http://bereg-rda.gov.ua/news/profesionalizm-i-schyrist-uchniv-varivskoji-shkoly-mystetstv/> (2016.1.29.).

¹³ http://www.europarl.europa.eu/meps/hu/124712/ANDREA_BOCSKOR_home.html (2016.1.29.).

¹⁴ <http://bereg-rda.gov.ua/news/tisztelt-bocskor-andrea-kepviselo-asszony/> (2016.1.29.).

¹⁵ <http://bereg-rda.gov.ua/news/novyny-ato-mobilizacija-vijskova-slava-ukrainy/tajekoztato-onkenteseke-valogatasarol-a-vedelmi-osztog-szemelyi-allomanyanak-feltolteseceljabol/> (2016.1.29.).

¹⁶ <http://bereg-rda.gov.ua/news/novyny-ato-mobilizacija-vijskova-slava-ukrainy/tajekoztato/> (2016.1.29.).

¹⁷ <http://bereg-rda.gov.ua/news/do-uvahy-deputativ-ta-hromadskosti/> (2016.1.29.).

¹⁸ <http://bereg-rda.gov.ua/news/shanovni-meshkantisi-berehova-ta-berehivskoho-rajonu/> (2016.1.29.).

¹⁹ <http://bereg-rda.gov.ua/news/vshanuvay-zhertv-stalinskyh-represij-berehivschyny/> (2016.1.29.).

²⁰ <http://bereg-rda.gov.ua/ofitsijni-dokumenty/rozporjadzhennya-holovy-za-2015-rik/> (2016.1.29.).

²¹ <http://bereg-rda.gov.ua/zvernennya-hromadyan/hrafiky/> (2016.1.29.).

²² <http://bereg-rda.gov.ua/hromadske-obhovorennja/> (2016.1.29.).

²³ <https://www.facebook.com/bereg-rda/timeline> (2016.1.29.).

²⁴ Ugyanezt a tájékoztatót megtaláltam Beregszász polgármesterének facebook-oldalán.

²⁵ <http://beregovo-beregszasz.gov.ua/index.php/hu/> (2016.1.29.).

²⁶ <http://beregovo-beregszasz.gov.ua/index.php/ua/> (2016.1.29.).

²⁷ <http://beregovo-beregszasz.gov.ua/index.php/hu/kzrdek-informci/vlaszok-a-krelnekre> (2016.1.29.).

²⁸ <http://beregovo-beregszasz.gov.ua/index.php/hu/kzrdek-informci/-minta-rlapok-az-informci-krelnekhez> (2016.1.29.).

²⁹ <http://beregovo-beregszasz.gov.ua/index.php/ua/zastupniki-miskogo-golovi-3> (2016.1.29.).

³⁰ <http://beregovo-beregszasz.gov.ua/index.php/ua/proekti-regulyatornikh-aktiv> (2016.1.29.).

³¹ <https://www.facebook.com/BabjakZoltan23/> (2016.1.29.).

³² A honlap elérhető az alábbi linken: <http://beregvidek.uz.ua/> (2016.1.29.).

³³ <http://beregvidek.uz.ua/files/%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BE.pdf>. (2016.1.29.).

- ³⁴ http://beregvidek.uz.ua/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=534&Itemid=1832&lang=hu (2016.1.29.)
- ³⁵ [http://beregvidek.uz.ua/images/stories/A%20VII_%20%C3%B6sszeh%C3%ADv%C3%A1s%C3%BA%20j%C3%A1r%C3%A1si%20tan%C3%A1cs%20_20\(soron%20k%C3%ADv%C3%Bcli\)%20%C3%Bcli%C3%A9sszak%C3%A1nak%20%C3%B6sszeh%C3%ADv%C3%A1s%C3%A1r%C3%B3l_001.jpg](http://beregvidek.uz.ua/images/stories/A%20VII_%20%C3%B6sszeh%C3%ADv%C3%A1s%C3%BA%20j%C3%A1r%C3%A1si%20tan%C3%A1cs%20_20(soron%20k%C3%ADv%C3%Bcli)%20%C3%Bcli%C3%A9sszak%C3%A1nak%20%C3%B6sszeh%C3%ADv%C3%A1s%C3%A1r%C3%B3l_001.jpg)
- ³⁶ [http://beregvidek.uz.ua/images/stories/Rozpor%20skluk%20cherhovoi%20ses%20VI-ho%20skluk%20\(1\)_001.jpg](http://beregvidek.uz.ua/images/stories/Rozpor%20skluk%20cherhovoi%20ses%20VI-ho%20skluk%20(1)_001.jpg)
- ³⁷ http://beregvidek.uz.ua/files/9-%D1%82%D0%B0%20%D1%81%D0%B5%D1%81%D1%96%D1%8F/rish_5_realiz_movnoi_polituku.pdf (2016.1.29.)
- ³⁸ http://beregvidek.uz.ua/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=540&Itemid=1839&lang=hu (2016.1.29.)
- ³⁹ http://beregvidek.uz.ua/files/rish_463_plan_robotu_radu_II_pivriccha_2015_hun.pdf (2016. 01. 29.)
- ⁴⁰ http://beregvidek.uz.ua/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=441&Itemid=1730&lang=hu (2016.1.29.)
- ⁴¹ Ugyanolyan formában szerepel a tartalom megnevezése, mint ahogy a honlapon olvasható.
- ⁴² Az önkormányzati hivatal vezetésének személyi összetétele.
- ⁴³ A végrehajtó bizottság mellett működő tanácsadói és véleményező szerv személyi összetétele.
- ⁴⁴ Valószínűsíthető, hogy sokkal több határozatot hoz egy-egy falusi önkormányzat végrehajtó tanácsa, mint amennyit a honlapra feltöltenek.
- ⁴⁵ <http://46.107.226.4/beregvidek/files/Forma%20zapitu.pdf> (2016.1.29.)

Irodalom

- Csernicskó István 2014. Új nyelvtörvény Ukrainában: a lehetősége tárháza vagy politikai szemfényvesztés. In: Gróf Annamária – N. Császi Ildikó – Szoták Szilvia szerk. *Sokszínű nyelvészet – nyelvi sokszínűség a 21. század elején. Írások Kolláth Anna tiszteletére*. Budapest – Alsóór: Tinta Könyvkiadó – UMIZ – Imre Samu Nyelvi Intézet. 84–95.
- Csernicskó István – Fedinec Csilla 2015a. Nyelvpolitika határon: a 2012-es ukrainai nyelvtörvény elő- és utóéletéről. In: Márku Anita – Hires-László Kornélia szerk. *Nyelvoktatás, kétnyelvűség, nyelvi tájkép. Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból*. Ungvár: Autdor-Shark, 206–238.
- Csernicskó István – Fedinec Csilla 2015b. Nyelvpolitika Ukrainában, 2015 március. *Magyar Nyelvőr* 2015/2. 145–156.
- Fedinec Csilla – Csernicskó István 2012. Nyelvtörvény Saga Ukrainában: a lezáratlan 2012-es fejezet. *Kisebbségkutatás* 21. évf. (2012)/3: 568–588.
- Molnár József – Molnár D. István 2005. *Kárpátalja népessége és magyarsága a népszámlálási és népmozgalmi adatok tükrében*. Beregszász: KMPSZ Tankönyv- és Taneszköztanácsa.
- Tóth Mihály – Csernicskó István 2014. *Tudományos-gyakorlati kommentár Ukrainának az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvényéhez*. Ungvár–Budapest, Intermix Kiadó.